

TERMÍN: 21.12.2020

xx20237xx
Recenzia B
Boglárka Kurka Ivanegová
ivanegova.boglarka@gmail.com

Prosím nezasahujte do tejto tabuľky

RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Boglárka Kurka Ivanegová, SUSTO-Sustainability Tools**

NÁZOV MATERIÁLU: **Čo vás v tej škola učia**

TYP VÝSTUPU*[1]: **Analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo životného prostredia SR - Inštitút environmentálnej politiky**

AUTORI/KY: **Marianna Bodáčzová, Marek Engel**;

SPOLUAUTORI/KY: Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu SR - Inštitút vzdelávacej politiky - Matej Sedláček - 1 bod; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2**

PRIPOMIENKY:

P.č.	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
------	--	----------------------	-------------------------	-------------------------------------

1	Strana 7 Odsek 1	Navrhujem doplniť vysvetlenie pojmu formálna environmentálna výchova, vrátane toho, ako líši od neformálnej.	V odseku sa odlišuje environmentálna výchova a vzdelávanie, rovnakým spôsobom navrhujem rozlíšiť aj čo sa rozumie pod formálnou, resp. neformálnou environmentálnou výchovou. Poslúži to ako úvod do problematiky pre čitateľa, ktorý sa v terminológii nevyzná.	Čiastočne akceptované. V súlade s pripomienkou iného recenzenta úvodný odsek vysvetľuje používanie pojmov environmentálne vzdelávanie a environmentálna výchova, kde sa vysvetľuje aj význam pojmu "formálny" v danom kontexte.
2	Strana 7 Odsek 1	"Environmentálna výchova vedie žiakov k tvorbe postojov" - do vety navrhujem doplniť akých postojov (napr. proenvironmentálnych, k životnému prostrediu zodpovedných a pod.)	Rôzne formy výchovy vedú k tvorbe rôznych postojov. Aj finančná výchova vedie k tvorbe nejakých postojov. Z toho dôvodu navrhujem špecifikovať, aké postoje majú autori na mysli.	Akceptované. Formulácia doplnená v zmysle pripomienky.
3	Strana 7 Odsek 3	NA zváženie navrhujem preformulovať slovné spojenie "okamžitým cieľom."	Rozvoj zručností a zmena postojov sú dlhodobé procesy a výsledky zvyčajne nie je možné vidieť okamžite. Práve dôraz na dlhodobé ciele je jednou z výziev environmentálnej výchovy. Táto skutočnosť by mala byť v rámci textu zdôraznená.	Akceptované. Formulácia doplnená v zmysle pripomienky.

4	Strana 7 Odsek 3	<i>Ardoin, M.N., 2019</i> je neúplná citácia. Štúdia bola pripravená v spolupráci ešte s dvoma autormi Bowers, A.D. & Gaillarde, E. Prosím o úpravu aj v zozname použitej literatúry.	Doplnenie citácie.	Akceptované. Spoluautori citácie boli doplnení.
5	Strana 7 Odseky 3 a 4	Navrhujem preformulovať poslednú vetu nasledovne: “Správne/ pozorne nastavený environmentálno.vzdelávací proces môže podnecovať environmentálny aktivizmus u žiakov...” Podobnú formuláciu navrhujem na zváženie aj v nasledujúcom odseku.	Veta vyznieva, ako keby vzdelávací proces automaticky podnecoval angažovanosť či ohľaduplné správanie. To je mylná domnienka. Napr. pasívna jednorazová prezentácia o hrozbách zmeny klímy nevytvorí nového, angažovaného klimatického aktivistu. Pre rozvoj angažovanosti, či reálnej ochrany prírody sú potrebné správne aplikované vzdelávacie metódy, dobré vzdelávacie prostredie a podobne. To je čiastočne záverom aj prechádzajúcej vete citovanej štúdie <i>Ardoin et al 2019</i> . Autori identifikovali konkrétne charakteristiky environmentálne-výchovných programov, ktoré preukázateľne vedú k zlepšenému stavu životného prostredia.	Čiastočne akceptované. Prvý odsek bol preformulovaný tak, aby nenavodzoval dojem zaručeného a priameho efektu. V druhom odseku je v úvodnej vete iba všeobecné konštatovanie, ktoré je vysvetlené prípadovými štúdiami.

6	Strana 8, posledný odsek	Navrhujem lepšie vysvetliť výkon slovenských žiakov v PISA Modulu globálnych kopemtencií.	Vysvetlenie výsledkov OECD v globálnych kompetenciách je ťažko zrozumiteľné. Píše sa síce, že oproti priemeru zúčastnených krajín dosiahli žiaci lepší výsledok o 12 bodov. Ďalšia veta však hovorí o tom, že za priemerom OECD zaostávame. Prečo zaostávame, ak sme dosiahli lepšie výsledky, než zúčastnené krajiny? Čo sa grafu 3 týka, aký je rozdiel medzi celkovým priemerom a priemerom OECD?	Neakceptované. V texte sa využíva aj pojem “priemer zúčastnených krajín” odkazujúci na to, že celá vzorka zahŕňa aj krajiny mimo OECD.
---	--------------------------	---	---	---

7	Strana 9, posledný odsek	<p>“Postojovo sú slovenskí 15-roční žiaci prevažne porovnateľní s krajinami OECD, ale aj s celkovým priemerom PISA/ v oblastiach etiky či aktivizmu dosahujú rovnaké alebo aj lepšie výsledky” je zjednodušením výsledkov globálnych kompetencií.</p>	<p>Z oficiálnej OECD správy ku globálnym kompetenciám sa môžeme dočítať aj nasledovné:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “The lowest levels (of agency regarding global issues) were observed in Austria, Germany, Hungary, Latvia, the Russian Federation and the Slovak Republic (p. 18)” - aj v indikátore “perspective taking” mali slovenskí žiaci slabý výkon (p. 19) - vyplýva tiež, že SK študenti majú skoro najmenej priaznivý postoj k migrantom (p. 19) <p>Čo sa aktivizmu týka, zo správy tiež vyplýva, že v počte aktivít pre udržateľný rozvoj sme napríklad pod priemerom OECD (p. 146).</p>	<p>Čiastočne akceptované.</p> <p>Analýza vychádza z vybraných indikátorov, ktoré sú v súlade so zameraním environmentálnej výchovy najviac relevantné pre slovenských žiakov. Postoje ohľadom globálnych problémov boli doplnené s odkazom na analógiu s nedostatkami vo vedomostiach.</p>
8	Strana 11, Odsek 2, Odrážka 2	<p>Do odporúčania zdôrazňovať vzájomné súvislosti medzi spoločenskými a environmentálnymi problémami navrhujem doplniť aj ekonomické problémy/ výzvy.</p>	<p>Všetky tri kľúčové piliere udržateľného rozvoja, ako aj dôraz na ich vzájomné prepojenie, by mali byť v environmentálnej výchove zdôraznené. Práve dôraz na obrovský a nezanedbateľný vplyv ekonomického systému na životné prostredie výrazne absentuje z aktuálnej envirovýchovy.</p>	<p>Akceptované.</p> <p>Odrážka doplnená v zmysle požiadavky.</p>

9	Strana 11, Odsek 2, Odrážka 2	Podporu environmentálnych koordinátorov navrhujem oddeliť ďalšou odrážkou. Okrem finančnej, informačnej a metodologickej podpory by si zaslúžili aj viac času na výkon svojich zodpovedností (napr. prostredníctvom na strane 19 zmieneného nároku na zníženie základného úväzku)	Podpora environmentálnych koordinátorov je kľúčová, tematicky sa odlišuje od odporúčaní uvedených v druhej odrážke. Zaslúži si samostatnú odrážku.	Neakceptované. Štruktúra odseku zámerne odráža štruktúru dokumentu.
10	Strana 12, Odsek 2	K príprave stratégie by mali byť prizvaní aj samotní učitelia, ktorých sa stratégia bude týkať		Akceptované. Odsek doplnený v zmysle požiadavky.

11	Strana 12, Odsek 5	Navrhujem preformulovať hrubým vyznačený úvodný text.	Tento odstavec si protirečí. Hrubým písmom úvod nasvedčuje tomu, že monitoring a vyhodnocovanie EVVO je nemožné. V odstavci sa však uvádzajú hneď rôzne možnosti, ako sa to robiť dá. Vyznačený text navrhujem preformulovať, zdôrazniť skôr náročnosť ale kľúčovosť hodnotiaceho/ evaluačného procesu, ktorý ale nie je nemožný. Evaluácia environmentálne-vzdelávacích programov nemá u nás zatiaľ vybudovanú kultúru. Viacero organizácií deklaruje dosiahnutie vynikajúcich výsledkov, avšak tieto superlatívy sú väčšinou nepodložené. Z toho dôvodu považujem vyzdvihnutie potreby evaluácie v tejto analýze za veľmi dôležité.	Akceptované. Formulácia upravená v zmysle pripomienky.
12	Strana 13	Participatívnej prípravy dlhodobej stratégie by sa mali zúčastniť nielen rezorty, akadémia a MVO, ale aj zástupcovia učiteľov a riaditeľov, ideálne aj rád mládeže.	Účasť skupín, ktorých sa stratégia najviac dotkne je kľúčovým aspektom participatívneho plánovania.	Akceptované. Odsek doplnený v zmysle pripomienky.

13	Strana 13	Na zváženie navrhujem rozšíriť odsek o dobrej praxi v ČR.	Autorom dávam do pozornosti skúsenosti zo susednej ČR, kde sa ciele environmentálnej výchovy definovali participatívne, v spolupráci s expertmi, počas viacerých rokov. Výsledkom je dokument definujúci ciele a indikátory environmentálnej výchovy .	Nekceptované. Kapitola popisuje participatívne procesy prípravy dlhodobých stratégií na vládnej úrovni.
14	Strana 13, predposledný odsek	Na zváženie navrhujem doplniť aj Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.	Správne je identifikované, že vypracovanie vízie si vyžiada úzku spoluprácu MŠVVaŠ SR a MŽP SR. Za zmienku možno stojí aj MZVaEZ, ktorý má zas v kompetencii agendu globálneho vzdelávania, ktorá sa vo viacerých tematických a kompetenčných oblastiach pretína s EVVO a VUR (napr. v dôraze na tému zmeny klímy, či rozvoja zručností ako kritické myslenie a pod.).	Akceptované. Odsek doplnený s odkazom na BOX 1, kde sa popisuje činnosť MZVaEZ SR v oblasti globálneho vzdelávania.
15	Strana 14, Odsek 1	Navrhujem zvýšiť dôraz na implementáciu regionálnych koncepcií a úlohu samosprávnych krajov v ich koordinácii.	Krajské koncepcie EVVO by sa mohli vypracovať nielen vzhľadom na regionálny charakter environmentálnych problémov - ale aj pre efektívnejšiu koordináciu EVVO. Úloha krajského (ale napr. aj mestského) koordinátora EVVO sa stáva bežnou praxou napr. v ČR.	Akceptované. Odsek doplnený v zmysle pripomienky.

16	Strana 14, Odsek 3	Navrhujem rozvinúť časť venujúcu sa cieľom EVVO a kľúčovým kompetenciám pre udržateľný rozvoj (VUR).	<p>Existuje konsenzus o tom, ktoré sú kľúčové kompetencie VUR. Sú popísané UNESCO-m (2017), v slovenčine popísané ich nájdete v publikácii MŽP SR “Sprievodca neformálnou environmentálnou výchovou a vzdelávaním pre udržateľný rozvoj (p. 14)”</p> <p>V horeuvedenom Sprievodcovi tiež nájdete opis toho, čo slovenskí a českí experti považujú za ciele environmentálnej výchovy (pp 8-9). Ciele sú silno inšpirované ČR cieľmi, zmienenými v pripomienke č. 13. V rámci expertného workshopu organizovaného MŽP SR a MŽP ČR v 2019 sa potvrdilo, že experti považujú za ciele EVVO nasledovné:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj vzťahu k prírode, - rozvoj vzťahu k miestu, kde žijeme, - pochopenie ekologických dejov a zákonitostí, - pochopenie environmentálnych problémov v kontexte udržateľného rozvoja - pripravenosť, ochota a schopnosť konať v prospech životného prostredia a udržateľného rozvoja. 	<p>Čiastočne akceptované.</p> <p>Záver v súlade so Sprievodcom boli zakomponované do časti 2.2.1, kde sa analyzujú aktuálne ciele a obsah prierezových tém.</p>
----	-----------------------	--	--	---

17	Strana 14 časť 2.2.1	Návrh na úpravu názvu podkapitoly na "Prispôbiť vzdelávanie aktuálnym/ globálnym environmentálnym výzvam"	Podkapitola správne uznáva, že EVVO sa na Slovensku prevažne zameriava ekologické témy a na známe problémy. Posledný odsek na strane 14 tiež správne konštatuje, že tematické zameranie je najmä ekologické a v menšej miere globálne. Vyzdvihuje sa to aj v predposlednom odseku na strane 17. Aj z aktuálne prebiehajúceho dotazníkového prieskumu medzi učiteľmi na slovenských ZŠ a SŠ vyplýva (výsledky finalizované v januári 2020), že najpopulárnejšími témami medzi učiteľmi sú narastajúce množstvo odpadov či ochrana životného prostredia. Aktuálnym témam, ako zmena klímy, aktivizmus, či udržateľný rozvoj sa venuje relatívne málo učiteľov.	Akceptované. Kapitola premenovaná v súlade s pripomienkou aj obsahom.
----	-------------------------	---	--	--

18	Strana 17, Odsek 2	Návrh na preformuláciu úvodu odseku a jej doplnenie.	<p>ZŠ a SŠ mali v roku 2020 možnosť požiadať v rámci výzvy SK Klíma (ClimaEdu) o finančnú podporu pre podporu adaptačných a mitigačných opatrení, ako aj vzdelávania o zmene klímy. Výzvu administruje MŽP. Na zváženie navrhujem doplniť aký bol záujem sa do tejto výzvy zapojiť.</p> <p>Zároveň považujem úvod tohto odstavca za trošku zavádzajúci. To, že sa školy nezapájajú do časovo a administratívne náročných výziev na podporu nemusí nutne znamenať, že sa nezapájajú do iných environmentálnych projektov. Veď len do projektu Zelená škola je kontinuálne zapojených viac ako 200 škôl (aktuálne 230). MVO pravidelne na školách organizujú rôznorodé vzdelávacie programy a projekty.</p>	<p>Čiastočne akceptované.</p> <p>Odsek je zameraný na projekty podporované z dotačných schém, čomu bol prispôsobený aj úvod a doplnený o schému z nórskeho fondu. Vzhľadom aj na predchádzajúce úpravy analýzy a odlišnú povahu projektu Zelená škola bol tento projekt zakomponovaný ako porovnanie v poznámke.</p>
19	Strana 17, predposledný odsek	Návrh na rozšírenie odseku.	<p>Problematika životného prostredia a udržateľnosti presahuje aj do iných predmetov, nielen prírodovedeckých predmetov, etiky, či do náboženstva. Týka sa aj predmetov ako občianska výchova, no taktiež aj geografia a iné humanitné predmety.</p>	<p>Akceptované.</p> <p>Odsek doplnený v zmysle pripomienky.</p>

20	Strana 17, posledný odsek	Návrh na preformuláciu tretej vety. Angažovanie žiakov môže podporiť neformálna sféra.	Zdelenie citovanej p. Šurinovej je trošku v rozpore s predkladanou analýzou. Citovaná volá po angažovaní žiakov v rámci neformálnej EVVO. Citácia navádza dojem, že je povinnosťou mimoškolských poskytovateľov EVVO zabezpečiť angažovanosť žiakov. Predmetom predmetnej analýzy je však formálne vzdelávanie - a aj v rámci tej je angažovanie v environmentálnych témach určite možné. Environmentálne organizácie majú expertízu ktorá s tým vie pomôcť, ale nie je na nich to zabezpečiť.	Akceptované. Odsek upravený v zmysle pripomienky.
21	Strany 17 a 18	Navrhujem doplniť dôraz na aktivizujúce metódy vzdelávania ako projektová výučba, miestne-zakotvené učenie, bádateľsky-orientovaná výučba.	Dôležitosť aktivizujúcich metód je vyzdvihnutá aj v zhrnutí analýzy. Exkurzie a výlety síce môžu spestriť envirovýchovu, ale nemusia byť aktivizujúce (napr. aj pri návšteve národného parku či zoo môže byť žiak iba pasívnym prijímateľom vedomostí, ako tomu je často pred tabuľou). Veľký potenciál majú aktivizujúce prístupy ako napr. projektová výučba, miestne-zakotvené učenie, bádateľsky-orientovaná výučba. Vid' strany 17 a 18 v Sprievodcovi neformálnou EVVO a VUR.	Akceptované. Odsek popisujúci zážitkové metódy bol doplnený o potrebu prepájať zážitkové vzdelávanie s aktivizujúcimi metódami v súlade so Sprievodcom.

22	Strana 18, predposledný odsek	Návrh na doplnenie	Možno by stálo za zváženie doplniť, že aktuálne SAŽP koordinuje pracovnú skupinu, ktorá sa usiluje o rozvoj systému certifikácie environmentálnych centier, intenzívne pracuje na definovaní indikátorov kvality.	Akceptované. Odsek doplnený v zmysle pripomienky.
23	BOX 2	Návrh na opravu "Environmentálne centrum je stála nezisková organizácia"	Táto definícia nie je univerzálna. Napr. Dropie je verejnou organizáciou a vo svete existujú aj environmentálne centrá prevádzkované súkromnými organizáciami	Neakceptované. Hoci je množstvo definícií, ktoré odrážajú aj právnu formu či ne/ziskový princíp zriaďovateľa, ide o presnú citáciu. Cieľom odseku bolo poukázať na to, že konkrétne podoby center environmentálnej výchovy sú rôzne v závislosti od historickej tradície a vzdelávacieho programu

24	Strana 19	Návrh na doplnenie skutočnosti, že o environmentálnych koordinátoroch máme veľmi málo informácií. Neexistuje register environmentálnych koordinátorov - okrem citovaného prieskumu z 2012/2013 nemáme presný odhad toho, koľko environmentálnych koordinátorov momentálne na slovenských školách pôsobí.	Koordinácii EVVO na Slovensku by výrazne pomohlo mať o environmentálnych koordinátoroch lepší prehľad.	Akceptované. Úvodný odsek doplnený v zmysle pripomienky.
25	Strana 20, Odsek 2	“Cieľom vlády je rozšíriť povedomie o dostupných možnostiach medzi 400 tisíc učiteľov v krajine.” - prosím špecifikovať, ktorej vlády. Kanadskej?	Pripomienka pre lepšiu čitateľnosť a zrozumiteľnosť textu.	Akceptované. Formulácia upresnená.
26	Strana 20, 3. odsek	“Vzdelávanie učiteľov nekorešponduje s potrebami systému” - prosím špecifikovať, aké vzdelávanie a akého systému. Má sa na mysli pre-graduálna príprava pedagóga, alebo jeho kontinuálne vzdelávanie? Systém environmentálnej výchovy?	Pripomienka pre lepšiu čitateľnosť a zrozumiteľnosť textu.	Akceptované. Úvodná veta doplnená v súlade s odsekom.

27	Strana 20, predposledný odsek	Návrh na doplnenie odseku.	Aj v kontexte prvého odseku na strane 21, by bolo by zaujímavé doplniť, na koľkých pedagogických fakultách na Slovensku sa vôbec dá študovať environmentálna výchova? Koľko je absolventov tohto odboru?	Čiastočne akceptované. V súlade s inou pripomienkou boli relevantné časti preformulované. Je možné zistiť počet absolventov environmentálnych a ekologických vied, ktorí podľa skúsenosti akademickej obce študujú aj doplňujúce pedagogické štúdium, avšak nie je možné z dostupných dát zistiť prienik oboch množín. Informácie o počtoch absolventov boli doplnené ako poznámka.
28	Časť 2.3.1.	Návrh na doplnenie zahraničnej skúsenosti.	Projekt Rounder Sense of Purpose definuje základný rámec kompetencií, ktoré by mal pedagóg uplatňovať v rámci vzdelávania pre udržateľný rozvoj.	Akceptované. Vložený Box 3.

29	Strana 22	Návrh na doplnenie aj iných významných organizácií, ktoré sa učiteľov podporujú vo vzdelávaní.	Okrem DAPHNE, ktoré robí skvelú prácu, sa rozvoji pedagógov venujú aj iné neziskové organizácie (SOSNA, Živica, program Roots and Shoots nadácie Green Foundation)... Priatelia Zeme CEPA tiež organizovali workshopy pre učiteľov o tom, ako učiť o zmene klímy.	Akceptované. Odsek doplnený o príklady relevantných neziskových organizácií.
----	-----------	--	---	---

30	Všeobecná pripomienka	V analýze chýba zmienka stredných odborných škôl, ktoré pripravujú žiakov na rôzne profesie. Ozeleňovanie odborných vzdelávacích osnov je tiež kľúčovou výzvou.	Rozvoju environmentálnej výchovy v rámci odborných predmetov sa venuje na Slovensku málo pozornosti. Považujem za dôležité túto výzvu niekde v texte zmieniť.	<p>Čiastočne akceptované.</p> <p>Požiadavka vychádza implicitne aj z cieľa Envirostratégie 2030, kde sa celoživotný prístup k environmentálnemu vzdelávaniu považuje za strategický cieľ bez ohľadu na akékoľvek zázemie. Analýza poukazuje na potrebu skvalitniť prostredie takými spôsobmi, ktoré sa automaticky premietnu do výrazného plošného skvalitnenia environmentálneho vzdelávania na Slovensku.</p> <p>Vzhľadom na výrazne vyšší podiel žiakov odborných škôl zaradených do najnižšej vedomostnej skupiny bola táto skutočnosť zdôraznená v časti analyzujúcej výsledky PISA.</p>
----	-----------------------	---	---	---

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Čo vás v tej škole učia: Analýza stavu formálneho environmentálneho vzdelávania na Slovensku (ďalej len “analýza”) identifikuje hlavné, dlhodobo pretrvávajúce nedostatky a bariéry rozvoja formálnej environmentálnej výchovy. Poukazuje na nedostatok kvalitných dát o spôsobe a efektivity systému environmentálnej výchovy na Slovensku, akými sú napríklad nedostatok informácií o environmentálnej gramotnosti a pro-environmentálnych postojov žiakov, či o environmentálnych koordinátoroch. Autori si sú vedomí náročnosti hodnotenia úspešnosti environmentálnej výchovy, ale aj jej nevyhnutnosti. Z toho dôvodu si veľmi cením návrh plošného výskumu, ako precedensu pravidelnej evaluácie.

Analýza vyzdvihuje potrebu aktualizácie obsahu a spôsobu výučby environmentálnej výchovy pre splnenie ambiciózných cieľov Envirostratégie 2030, teda zabezpečiť, aby každý kto sa vzdeláva získal vednosti a zručnosti potrebné pre presadzovanie udržateľného rozvoja. Odporúčanie participatívne vytvoriť dlhodobú stratégiu environmentálneho vzdelávania považujem za kľúčové. V neposlednej rade vítam zdôraznenú podporu pre environmentálnych koordinátorov, ktorých motivácia a zaoštieňenosť patrí medzi hlavné determinanty kvalitnej environmentálnej výchovy a odporúčanie vytvoriť environmentálne minimum pre pedagogických zamestnancov.

Za menší nedostatok analýzy považujem, že neformálny sektor je vyzdvihovaný predovšetkým v súvislosti so vzdelávaním učiteľov a čerpaním zo Zeleného vzdelávacieho fondu, pričom viaceré neziskové organizácie, ako napríklad členovia Špirály - siete environmentálne výchovných organizácií, už roky podporujú environmentálnu výchovu priamo v teréne aj vo formálnom vzdelávacom prostredí. Spôsob spolupráce mimovládnych aktérov so školami však môže byť predmetom samostatnej štúdie.

Analýza otvára veľmi potrebnú, dôkazmi-podloženú debatu systematického zlepšenia environmentálnej výchovy.

---

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.